

BARBARA JELONEK

Dziewięć esejów o Japonii – recenzja książki „Odkrywając Japonię” wydawnictwa Kirin¹

Słowa kluczowe: zinpagri, gaijin, meibutsu, maiko, heian

Podróżować, to znaczy odkrywać nowe krajobrazy, poznawać ludzi, doświadczać bogactwa nowych realiów i w miarę możliwości nowych wartości przydatnych w naszym życiu. Podróże uświadamiają nam, że istnieje na świecie rzeczywistość rozleglejsza od tej, która nas otacza².

Pokłosie konferencji

23 listopada 2013 roku w Bydgoszczy miała miejsce ogólnopolska konferencja „Odkrywając Japonię”, która została zorganizowana z inicjatywy Wydawnictwa Kirin oraz odbyła się pod patronatem Ambasady

¹ Pełny tytuł: *Odkrywając Japonię*, A. Wosińska (red.), Bydgoszcz 2014, s. 264.

² Cytat pochodzi z książki Jacka Palkiewicza *Angkor. Magiczny świat imperium Khmerów*, Poznań 2007; cyt. za: J. Żuchowski, *Banalny Angkor Ot, takie banalne pisanie*, 8 października 2007, <http://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/kultura/ksiazki/231559,1..read>, dostęp: 9 września 2015.

Japonii w Polsce. Celem sympozjum było przedstawienie turystycznego tła Japonii³. Głównymi wątkami konferencji była turystyka wyjazdowa do Japonii, nieznane atrakcje i metody eksplorowania Japonii, relacje międzyludzkie pomiędzy obywatelami Japonii a obcokrajowcami, a także geografia tego kraju⁴.

Jednodniowe spotkanie składało się z trzech niepodzielonych tematycznie sekcji, zaś gośćmi specjalnymi wydarzenia byli Karolina Przyblińska⁵ oraz Maciej Płotkowiak⁶. Referaty prelegentów zostały umieszczone

-
- 3 Konferencja „Odkrywając Japonię” miała na celu ukazanie turystycznej strony Kraju Wschodzącego Słońca. Prelegenci i uczestnicy sympozjum próbowali odpowiedzieć na pytanie czy wzrastające zainteresowanie krajami Bliskiego i Dalekiego Wschodu przekłada się na ilość wyjazdów wypoczynkowych i naukowych do Japonii. Organizatorzy zjazdu naukowego chcieli słuchaczom konferencji przybliżyć walory wielu miejsc na mapie turystycznej Japonii. W związku z tym prezentowali wiele alternatywnych sposobów zwiedzania tego kraju, a także aktualny stan japońskiej turystyki. Inicjatorzy naukowego zjazdu mieli za zadanie zainteresować potencjalnych turystów, a także wytrwałych podróżników do zapoznania się z pełnym odmiennością krajem, który jest pełen życzliwości. Pomysłodawcy spotkania za cel obrali sobie również propagowanie badań nad współpracą kulturalną i gospodarczą, promocję turystyki japońskiej za jej granicami, a także wymianę bagażu doświadczeń w tej sferze pomiędzy krajami. Podkreślili oni także, że Japonia to nie tylko sushi, anime i j-pop.

Wydarzenie i atrakcje mu towarzyszące zostały zorganizowane przez Wydawnictwo Kirin. Jest to firma, która od siedmiu lat promuje kulturę japońską w Polsce. Oficyna wydaje książki o szerokiej tematyce dotyczącej Japonii, a także magazyn „Torii – Japonia znana i nieznana”. Ponadto jest organizatorem corocznych Dni Kultury Japońskiej. Informacja zaczerpnięta ze strony konferencji, <http://konferencje.kirin.pl/>, dostęp: 9 września 2015.

- 4 Konferencja „Odkrywając Japonię”, <http://konferencje.kirin.pl>, dostęp: 9 września 2015.
- 5 Autorka bloga „Z uśmiechem przez Japonię”, <http://podrozejaponia.blogspot.com>, dostęp: 9 września 2015.
- 6 Prelegentka pierwszego panelu Aleksandra Bajerska przedstawiła japońskie obiekty znajdujące się na Liście Światowego Dziedzictwa UNESCO. Następnie Monika Lecińska-Ruchniewicz przedstawiła współczesny teatry regionu Kansai. Dorota Szczepaniak nakreśliła w jaki sposób Japonia i Japończycy przedstawiani są w narracjach polskich imigrantów. Następnie wypowiedział się Maciej Kłysik, który przedstawił turystykę kulturową Polaków do Japonii. Ostatni wypowiedział się Maciej Płotkowiak, zaś jego wystąpienie zatytułował „Katana wa bushi no tamashi – miecz jest duszą samuraja, a zbroja jego osobowością”. Drugi panel składał się z czterech wystąpień oraz Występu Grupy Tańca Yosakoi „Sakuramai Poland”. Maciej Trybus opowiedział o tym jak w oczach Europejczyków, w średniowieczu

w podsumowującej konferencji publikacji o tymże samym tytule, która ukazała się rok później drukiem. Pozycja ta zostanie poniżej omówiona.

„Odkrywając Japonię”

Publikacja ukazała się w drugiej połowie lipca 2014 roku nakładem Wydawnictwa Kirin. Okładkę książki zdobi fotografia przedstawiająca dwie odwrócone plecami uczennice gejsze, czyli maiko, kierujące się ku świątyni Kōdai-ji znajdującej się w Kioto. Na druk składa się 278 stron, które zawierają dziewięć esejów na temat Japonii. Teksty utrzymane są w naukowej stylistyce. Słowo Wstępne do tego wydania napisała pani Megumi Osugi-Stępień, która jest Dyrektorem Wydziału Informacji i Kultury Ambasady Japonii. We Wstępie zaznacza, że Japonia późno nawiązała kontakty z Europą, z kolei prawie sto lat temu Polska i Japonia nawiązały stosunki dyplomatyczne. Zaznacza również, że w roku wydania książki przypadała dwudziesta rocznica powstania Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha oraz że w Polsce prężnie działają kierunki japonistyczne, co może sprzyjać rozwojowi turystyki do Kraju Kwitnącej Wiśni.

Japonię w niniejszej publikacji odkrywamy dzięki dziewięciu różnym artykułom. Prace zebrane w książce są zróżnicowane pod względem tematycznym, jednakże poruszają szeroko pojęte zagadnienie turystyki. Kładą głównie nacisk na aspekt historyczny, ale również estetyczny i globtroterski.

i u progu epoki nowożytnej, prezentowała się Japonia. Gabriela Matusiak wystąpiła z referatem „Sto słynnych widoków Edo Utagawy Hiroshige współcześnie. Wirtualna podróż do wybranych miejsc”, zaś Olga Mądrawska opowiedziała o wystawiennictwie i koncepcjach muzealnych we współczesnej Japonii. Gość specjalny, jakim była Karolina Przybylińska, opowiedziała o znanych i mniej znanych miejscach znajdujących się w Kansai i Shikoku. W panelu trzecim wystąpiły cztery panie – Joanna Zaremba-Penk (referat: Po Japonii z komiksem w rękę), Joanna Zakrzewska (referat: Gaijin w krainie bogów), Katarzyna Podhorska (referat: Jedzenie to tylko dodatek. Przegląd oryginalnych restauracji japońskich) oraz Ewa Witkowska (referat: Yabusame – ślad dawnej Japonii). Podczas konferencji w sali wystawowej można było zobaczyć japońskie uzbrojenie, modele japońskich zamków z papieru, które przygotowała Renata Górska przynależąca do Klubu Miłośników Kultury Japońskiej „Kitsune”. Można też było podczas warsztatów zobaczyć jak prezentuje się nasze imię zapisane w języku japońskim. Informacje dostępne na stronie: Konferencja „Odkrywając Japonię”, <http://konferencje.kirin.pl>, dostęp: 2 września 2015.

Zawartość

Moim zdaniem najciekawszym artykułem w niniejszej pozycji jest ten napisany przez Macieja Kłysika, który nakreśla zarys zagadnienia turystyki kulturowej Polaków do Kraju Kwitnącej Wiśni. Na samym początku autor wyjaśnia pojęcie turystyki. Eseista pisze, że jako zjawisko jest ona pojęciem węższym niż podróże. Pojęcie to charakteryzują swoiste cechy, właściwości oraz typologia. Zdefiniowania tego zjawiska podejmowały się różne organizacje np. Światowa Organizacja Turystyki Narodów Zjednoczonych, a także takie osobistości jak Walter Hunziker, Krzysztof Przecławski oraz Wiesław Alejski. Następnie autor przedstawia atrakcyjność Japonii pod względem turystycznym. Reprezentant Uniwersytetu Łódzkiego w swoim artykule bardzo skrupulatnie przytacza liczne dane statystyczne zaprezentowane na wykresach i schematach, a opracowane na podstawie własnych badań przeprowadzonych za pomocą ankiety. Analizowana przez niego grupa fokusowa liczyła sto osób polskiego obywatelstwa, zaś ich odpowiedzi stały się podstawą do opracowania sylwetki turysty wybierającego się do Kraju Wschodzącego Słońca⁷.

W świetle jego badań Japonię najczęściej odwiedzają młodzi polscy obywatele w wieku od osiemnastu do dwudziestu pięciu lat. Zgodnie z odpowiedziami respondentów grupę tę tworzą studenci i jest to ściśle skorelowane z wykształceniem. Autor wnioskuję, że za wykształceniem idzie wiedza i ciekawość świata, która umożliwia tej grupie czerpanie korzyści z kultury obcego kraju. Najczęściej do Kraju Wschodzącego Słońca wyjeżdżają mieszkańcy większych miast (liczba ich mieszkańców wynosiła od 100 tysięcy do miliona). Podróżujący najczęściej pochodzą z województwa mazowieckiego, łódzkiego, kolejno małopolskiego i dolnośląskiego (warto zauważyć kolejną korelację – w tych rejonach Polski znajdują się lotniska)⁸.

7 Kłysik pytał m.in. o wiek, wykształcenie, miejsca zamieszkania, znajomości języka japońskiego, cel podróży, rodzaj aktywności na miejscu oraz przemyślenia na temat zachowania Japończyków i ogólnej oceny kraju. Informacja: *Odkrywając Japonię – recenzja i konkurs!*, <http://naszajaponia.pl/recenzje/odkrywajac-japonie-recenzja-konkurs>, dostęp: 9 września 2015.

8 M. Kłysik, *Turystyka kulturowa Polaków do Japonii*, [w:] *Odkrywając Japonię*, A. Wosińska (red.), Bydgoszcz 2014, s. 82 i n.

Najchętniej wybieranym regionem wyjazdowym w Japonii wśród polskich turystów jest Kansai, jako że odwiedza go 68% ankietowanych, a to głównie z uwagi na położenie tam takich miast jak Osaka, Kobe, Nara czy Kioto. 54% ankietowanych wybiera region Kanto ze względu na położenie tam japońskiej stolicy – Tokio. Wysoko uplasował się region Chubu, w którym położona jest góra Fuji. Z uwagi na położenie tych regionów, autor badań sugeruje, że ruch turystyczny koncentruje się głównie w środkowej części wyspy Honsiu. Podróże są najczęściej długoterminowe i trwają od tygodnia do trzech tygodni. Jeśli chodzi o formę podróży, to najczęściej organizowana jest ona indywidualnie (78%), a nie grupowo. Turyści wybierają się do Japonii w okresie wiosennym albo jesiennym. Wiosną z powodu okresu kwitnienia wiśni (25%), a jesienią z powodu jesiennej szaty roślinnej (50%)⁹. W kwestii zakwaterowania najwięcej osób wybiera hotele typu zachodniego oraz ryōkany. Kolejno wybierane są schroniska młodzieżowe, wynajmuje się mieszkania, minshuku, hotele kapsułowe, lub shukubō¹⁰.

Jeśli chodzi o motywację lub cel wyjazdowy to jest to głównie odmienna kultura oraz niezwykła przyroda Kraju Wschodzącego Słońca. Cele podróży respondentów rozkładały się następująco: 43% – zwiedzanie kraju, 17% – studia lub stypendium, 17% – odwiedziny u znajomych, 16% – odpoczynek, 4% – biznes. W czasie wolnym turyści najczęściej zwiedzają (94%), udają się na zakupy (50%) albo wybierają aktywny wypoczynek (44%). Z racji częstych wyjść na miasto i spontanicznych zakupów w ankiecie uwzględniono pytania porównawcze dotyczące np. cen. Japonię oceniono jako dużo droższą niż Polskę, a życie w tym kraju oceniono ogólnie jako drogie. Większość respondentów zaznaczyło, że wyraża chęć odwiedzenia Japonii po raz wtóry (90%)¹¹.

W ankiecie sprawdzono również stopień opanowania przez respondentów języka japońskiego, występowanie trudności w komunikacji z Japończykami jakie mogą wystąpić podczas pobytu, odczuwalne przyjazne i wrogie nastawienie ze strony Japończyków w stosunku do przyjeżdżających turystów¹². Skuteczność promocji Japonii w Polsce została też poddana badaniu przez autora kwestionariusza. Z odpowiedzi wynika, że

⁹ Tamże. s. 82.

¹⁰ Tamże. s. 83.

¹¹ Tamże. s. 83.

¹² Tamże. s. 85–88.

promocja ta jest wystarczająca i wymieniają tutaj takie wydarzenia, jak dni kultury japońskiej oraz wymiany studenckie¹³.

Bazując na powyższych badaniach orientacyjną sylwetkę polskiego turysty w Japonii charakteryzuje wiek, wyższe wykształcenie, zamieszkanie w mieście, aktywność zawodowa lub naukowa, organizowanie indywidualnych a nie grupowych wyjazdów oraz motywacja, ponieważ turysta wędruje do Kraju Wschodzącego Słońca by poznać japońską kulturę, zaś przebywa w Japonii maksymalnie do jednego miesiąca¹⁴.

Drugim ciekawym artykułem jest ten autorstwa Joanny Zakrzewskiej. *Gaijin w krainie bogów* również przedstawia wyniki badań. Autorka była przewodnikiem dwóch wyjazdów polskich turystów zorganizowanych do Kraju Kwitnącej Wiśni i na grupie trzynastu osób przeprowadziła swoje badania na temat oceny atrakcji i walorów turystycznych Japonii. Badania, moim zdaniem, są bardziej opinią małego grona znajomych, niżeli reprezentatywnej grupy. Zakrzewska, która podczas wyjazdu była również tłumaczem, opiekunem i organizatorem, zapytała swoich podopiecznych w ankiecie składającej się z 18 pytań o atrakcyjność wybranych miejsc planu wycieczki, wyżywienia, zakwaterowania, czy też zakupów, a także atrakcyjność Japonii i jej minusy, zwiedzanie w pojedynkę oraz o konfrontacje własnych wyobrażeń o Japonii z rzeczywistością¹⁵. Wycieczka choć miała charakter zorganizowany, była wyjazdem bardziej prywatnym o specyficznej sylwetce podróżujących – znali oni język japoński i wysokie zainteresowanie kulturą japońską¹⁶.

Moim zdaniem badania te mają bardzo niską wartość naukową i poznawczą, ponieważ organizatorka sama kreowała plan eskapady do Japonii i mogła sugerować ankietowanym w ten sposób odpowiedzi pozytywnie oceniające dokonany przez nią wybór miejsc, co jest wysoko nieodpowiedzialne z jej strony, a także obarcza jej badania wysokim marginesem błędu. Niewielka grupa osób i już wcześniej opracowany plan zwiedzania sprawia, że wyniki jej wywiadów są niejako zaplanowane, przewidywalne i brakuje im wiarygodności. Wybrane miejsca zwiedzenia, zakupów i zakwaterowania sprawiają, że respondenci mają ograniczoną możliwość

¹³ Tamże, s. 85 i n.

¹⁴ Tamże, s. 91 i n.

¹⁵ J. Zakrzewska, *Gaijin w krainie bogów*, [w:] *Odkrywając Japonię*, A. Wosińska (red.), Bydgoszcz 2014, s. 105 i n.

¹⁶ Tamże, s. 107–108.

oceny pełnej oferty jaką oferuje im kraj docelowy podróży. Jednakże ten ograniczony wybór wynika ze specyfiki pracy J. Zakrzewskiej, która polega na organizowaniu każdego detalu wycieczki. Opinia „klientów” może przydać się organizatorce tylko do polepszenia oferty wycieczkowej, ale niestety nie do szerszej analizy gustów i opinii turystów. Wyniki ankiety, jaką przeprowadziła, można było by ocenić i podsumować gdyby było ich kilka lub kilkanaście i przynajmniej 50 osób wzięłoby w nich udział. Trzeba jednak zrozumieć również i mieć mocno na uwadze, że wyjazd ten, jak już na wstępie zaznaczyłam, miał bardziej prywatny charakter i autorce badań należy wybaczyć specyficzność tychże pomiarów. Niemniej jednak czytelnik, który chciałby mimo to zapoznać się z tym tekstem nie powinien zniechęcać się. Mimo powyżej przytoczonych wad artykuł jest interesujący. Dowiemy się z niego, które zabytki i atrakcje turystyczne są preferowane przez młodszą grupę turystów (wiek 20–29 lat), a które przez tę starszą (wiek 43–56 lat). Jak wyżej wspomniałam te dane mogą przydać się zarówno organizatorce wycieczki jak i pozostałym biurom podróży w urozmaiceniu swojej oferty, aczkolwiek nie przeciętnemu czytelnikowi¹⁷.

Pozostałe artykuły powinny przypaść do gustu szerszej grupie odbiorców. Maciej Tybus w tekście *U brzegów Zinpanгри. Japonia w oczach Europejczyków w średniowieczu i u progu epoki nowożytnej* opisuje najwcześniejszy etap kontaktów Europejczyków z Japończykami. Autor zaznacza, że w epoce średniowiecza podtrzymywano biblijną wizję świata. Wyobrażenie to kreśliło podział świata pomiędzy synów Noego. Azja miała być tak duża jak Europa i Afryka. Najlepiej to myślenie odwzorowują mapy w tzw. Typie T-O, gdzie Azja, Europa i Afryka otoczone były oceanem. Jak widać wiedza na temat Azji była marna, a zmieniać zaczęło się to dopiero w XIII wieku. Tybus przytacza bardzo ciekawy fragment książki Cesare Ripy z 1593 roku. „Ikonologia”, bo tak nazywa się ta księga, jawi obraz Azji jako:

kobiety w przepięknym stroju z nadobnego kwiecica, przeplecionego rozmaitymi owocami, odziana w nader okazałą szatę wyszywaną złotem, perłami i innymi klejnotami. W prawej dłoni trzyma gałązki uliścione, obsypane owocami kasji, pieprzu i goździków (...), z lewej – śliczną, misternej roboty kadzielnicę, wydzielającą obficie dym. Obok kobiety widzimy wielbłąda

¹⁷ Tamże, s. 105 i n.

leżącego na kolanach albo w jakiejś innej pozycji, wedle uznania bystrego i oględnego malarza¹⁸.

Relacja z podróży Marco Polo wydana w 1299 jest pierwszym europejskim tekstem ukazującym informacje dotyczące Kraju Wschodzącego Słońca. Kraina ta, zwana wówczas w rejonach Chin Zinpangri, to tajemnicza wyspa na krańcu świata, która obfituje w bogactwa i niesamowitości, zaś kraj ten chroniony jest przed atakami z rąk bogów. Sam M. Polo do niej nie dotarł, a swoją relację opisywał na podstawie ustnych przekazów mongolskich. W dalszej części tekstu M. Tybus opisuje dzieje Europejczyków na terenie Japonii¹⁹.

Gabriela Matusiak, autorka kolejnego tekstu, dokonuje porównania wybranych drzeworytów z serii „Sto słynnych widoków Edo” Hiroshige Utagawy z teraźniejszym obrazem zilustrowanych miejsc. Tekst na końcu zawiera fotografie i drzeworyty, które ilustrują m.in. okolice Sumida-ku na drzeworycie Hiroshige oraz krajobrazem współczesnym z wieżą Tokyo Skytree w tle oraz okolice świątyni Sensōji przedstawione na drzeworycie z obecnym wizerunkiem tego miejsca²⁰.

Dorota Szczepaniak w tekście „Japonia i Japończycy w narracjach polskich imigrantów mieszkających w Japonii. Społeczno-kulturowy kontekst integracji” zaznacza już na wstępie, że w 2013 roku Kraj Wschodzącego Słońca odwiedziło ponad 10 milionów turystów. Szczepaniak podkreśla również, iż Japonia jest jednym z głównych krajów imigranckich w Azji. Najczęściej do Japonii wyjeżdżają Chińczycy, Koreańczycy, Brazylijczycy, Filipińczycy oraz Peruwiańczycy. Wiosną 2013 roku autorka wyjechała do Tokio, gdzie przeprowadziła wywiady i obserwacje na grupie Polaków stale zamieszkujących w Japonii. Warto zapoznać się z wynikami jej badań przeprowadzonymi na grupie 28 osób²¹.

18 M. Tybus, *U brzegów Zinpangri. Japonia w oczach Europejczyków w średniowieczu i u progu epoki nowożytnej*, [w:] *Odkrywając Japonię*, A. Wosińska (red.), Bydgoszcz 2014, s. 10 i n.

19 Tamże, s. 11 i n.

20 G. Matusiak, „Sto słynnych widoków Edo” Hiroshige Utagawy współcześnie. Porównanie wybranych drzeworytów z serii ze współczesnym obrazem zilustrowanych miejsc, [w:] *Odkrywając Japonię*, A. Wosińska (red.), Bydgoszcz 2014, s. 45 i n.

21 D. Szczepaniak, *Japonia i Japończycy w narracjach polskich imigrantów mieszkających w Japonii. Społeczno-kulturowy kontekst integracji*, [w:] *Odkrywając Japonię*, A. Wosińska (red.), Bydgoszcz 2014, s. 137 i n.

Olga Mądrawska przedstawiła na łamach książki problematykę piśmiennictwa i koncepcji muzealnych we współczesnej Japonii. Píše ona o odmiennym do europejskiego podejściu do instytucji muzeum oraz wystawiennictwa, o ich japońskiej historii oraz systematyce, którą później szeroko omawia²².

Karolina Przyblińska, autorka bloga *Podróże Japonia* na portalu blogspot.com, opisała przemysł pamiątkarski, który jest nieodłącznym elementem branży turystycznej. W tekście wyjaśnia znaczenie słów pamiątka oraz omiyage, zarysowała krótko historię japońskiej turystyki, a także rytuały wręczania prezentów w Japonii²³.

Katarzyna Podhorska w swoim esej scharakteryzowała mapę lokali gastronomicznych w Japonii. Wymieniła miejsca nawiązujące do zachodniej kultury, miejsca ze zwierzętami (tj. kocie, sowe, małpie kawiarnie oraz bary z pingwinami), miejsca nawiązujące do popkultury japońskiej, kolejno te które nawiązują do kultury japońskiej oraz miejsca o podtekście erotycznym. Na końcu przedstawiła ocenę japońskich restauracji tematycznych przez losowo wybraną grupę młodych Polaków, która liczyła 155 osób w przedziale wiekowym od 18 do 30 lat²⁴.

Następny tekst pióra Ewy Witkowskiej, zatytułowany „Yabusame – ślad dawnej Japonii”, traktuje o jednym z rodzajów japońskiego łucznictwa konnego, którego geneza sięga okresu Heian. Pochodzenie terminu tego sportu nie jest do końca znane. Aktywność ta, jak wyjaśnia Witkowska, polega na strzelaniu z grzbietu galopującego konia do trzech nieruchomych celów. W dalszej części artykułu autorka przedstawia historię i popularność yabusame na przestrzeni wieków²⁵.

Książka jest już czwartą publikacją pokonferencyjną Wydawnictwa Kirin. Artykuły zebrane razem tworzą niejako spójną całość, ale równie dobrze mogły by być odrębnymi dziełami w czasopiśmie zajmujących się tematyką Japonii i to nie koniecznie stricte turystyczną działką. Pozycja jest bardzo przejrzysta, zaś poszczególne artykuły są uzupełnione

22 O. Mądrawska, *Wystawiennictwo i koncepcje muzealne we współczesnej Japonii*, [w:] *Odkrywając Japonię*, A. Wosińska (red.), Bydgoszcz 2014, s. 155 i n.

23 K. Przyblińska, *Meibutsu – japońskie pamiątki z podróży*, [w:] *Odkrywając Japonię*, A. Wosińska (red.), Bydgoszcz 2014, s. 175 i n.

24 K. Podhorska, *Jedzenie to tylko dodatek. Oryginalne japońskie lokale a turystyka*, [w:] *Odkrywając Japonię*, A. Wosińska (red.), Bydgoszcz 2014, s. 199 i n.

25 E. Witkowska, *Yabusame – ślad dawnej Japonii*, [w:] *Odkrywając Japonię*, A. Wosińska (red.), Bydgoszcz 2014, s. 231 i n.

o czytelnie przedstawione dane statystyczne w postaci tabel lub wykresów, liczne mapy oraz fotografie, które korzystnie wpływają na cały odbiór książki.

Pozycja ta na pewno ucieszy osoby, które interesują się Japonią i lubią czytać o tym kraju w wolnej chwili. Jednakże badacze oraz naukowcy z tejże lektury nie wyniosą nowej wiedzy. Przeprowadzone badania są bardzo mało reprezentatywne, zaś pozostałe artykuły traktują o historycznych wątkach i nie wnoszą merytorycznie niczego nowego do dostępnej już od dawna na rynku wiedzy na temat Kraju Kwitnącej Wiśni. Kończąc tę recenzję pragnę jednak podkreślić, że pozycja jest godna polecenia zwłaszcza dla osób, które dopiero poznają klimat kultury Japonii albo też wybierają się do tego kraju, ponieważ artykuł J. Zakrzewskiej oraz M. Kłysika może być zachętą do podjęcia ostatecznej decyzji w kwestii podróży.

Bibliografia

- Kłysik M., *Turystyka kulturowa Polaków do Japonii*, [w:] *Odkrywając Japonię*, A. Wosińska (red.), Bydgoszcz 2014.
- Konferencja „Odkrywając Japonię”, <http://konferencje.kirin.pl>, dostęp: 2 września 2015.
- Matusiak G., „*Sto słynnych widoków Edo*” *Hiroshige Utagawy współcześnie. Porównanie wybranych drzeworytów z serii ze współczesnym obrazem zilustrowanych miejsc*, [w:] *Odkrywając Japonię*, A. Wosińska (red.), Bydgoszcz 2014.
- Mądrawska O., *Wystawiennictwo i koncepcje muzealne we współczesnej Japonii*, [w:] *Odkrywając Japonię*, A. Wosińska (red.), Bydgoszcz 2014.
- Odkrywając Japonię – recenzja i konkurs!*, <http://naszajaponia.pl/recenzje/odkrywajac-japonie-recenzja-konkurs>, dostęp: 2 września 2015.
- Podhorska K., *Jedzenie to tylko dodatek. Oryginalne japońskie lokale a turystyka*, [w:] *Odkrywając Japonię*, A. Wosińska (red.), Bydgoszcz 2014.
- Przyblińska K., *Meibutsu – japońskie pamiątki z podróży*, [w:] *Odkrywając Japonię*, A. Wosińska (red.), Bydgoszcz 2014.
- Szczepaniak D., *Japonia i Japończycy w narracjach polskich imigrantów mieszkających w Japonii. Społeczno-kulturowy kontekst integracji*, [w:] *Odkrywając Japonię*, A. Wosińska (red.), Bydgoszcz 2014.
- Tybus M., *U brzegów Zinpagri. Japonia w oczach Europejczyków w średniowieczu i u progu epoki nowożytnej*, [w:] *Odkrywając Japonię*, A. Wosińska (red.), Bydgoszcz 2014.

Witkowska E., *Yabasume – ślad dawnej Japonii*, [w:] *Odkrywając Japonię*, A. Wosińska (red.), Bydgoszcz 2014.

Zakrzewska J., *Gaijin w krainie bogów*, [w:] *Odkrywając Japonię*, A. Wosińska (red.), Bydgoszcz 2014.

ABSTRACT

BARBARA JELONEK

Nine essays about Japan – Review of the book „Discovering Japan”

The article is a review of a publication „Discovering Japan” edited by Adrianna Wosińska.